

Gemeente Emmen
t.a.v. Gemeenteraad
Postbus 30001
7800 RA EMMEN

Groningen, 23 juni 2023.

Behandeld door : Jan Spakman
Telefoonnummer : 06-15068199
Briefnummer : UP-23-00048
E-mail : j.spakman@provinciegroningen.nl
Onderwerp : Bestuurlijk overleg Leefomgeving, 15 juni 2023

Geacht raadslid,

Op 15 juni vond in Den Haag het bestuurlijk overleg Leefomgeving (BOL) Noord-Nederland plaats. Voor ons landsdeel is vertrekpunt, indachtig 'Elke Regio Telt', dat een goede en rechtvaardige verdeling van middelen en investeringen in het belang is van het héle land. Dat denken is bij het Rijk nu in ontwikkeling¹. Maar in de huidige uitvoeringspraktijk lopen we nog vaak aan tegen criteria en modellen die zijn ontleend aan situaties in het meest urbane deel van ons land. Tijdens het BOL kwam dit bij meerdere onderwerpen naar voren.

Ruimte en Leefbaarheid

We hebben in het BOL stappen gemaakt in de ruimtelijke planvorming. Enerzijds betrof dat de voortgang op de zogenaamde provinciale arrangementen. Wij hebben aandacht gevraagd voor het principe 'water en bodem sturend' als onderlegger voor het maken van de ruimtelijke puzzel. Dit vraagt positie voor de waterschappen aan de regietafel. Ook hebben we gewezen op waterbeheer in de veenweidegebieden in relatie tot klimaatverandering, ecologie, de funderingsproblematiek en landbouwperspectief. Dat is complexe en taaie materie waarbij de regio het Rijk beslist nodig heeft. Afgesproken is dat Rijk en Regio's samen de funderingsproblematiek oppakken en goed voorbereid bespreken in een geschikt bestuurlijk overleg.

Ander onderdeel van het overleg waren de ontwikkelperspectieven van de drie Noordelijke NOVEX-gebieden Lelylijn, Groningen en Regio Groningen - Assen. Eén van de belangrijkste dilemma's waar wij tegenaan lopen is de herstructurering van de bestaande woningvoorraad. Op dit vlak heeft Noord-Nederland een achterstand. De beperkte financiële slagkracht van huiseigenaren en desinteresse van marktpartijen versterken die achterstand, terwijl

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, 34 682, nr. 92

herstructurering juist een absolute ruimtewinner is. Het Rijk heeft geen toezegging gedaan over regionaal maatwerk in het instrumentarium.

De minister voor stikstof en natuur hebben we gevraagd om mee te denken hoe woningbouw kan bijdragen aan zowel het Drents Programma Landelijk Gebied als aan de sociaaleconomische ontwikkeling. De minister voor VRO beschouwt de nieuwe Nota Ruimte als deel van het antwoord op het rapport 'Elke Regio Telt'. Hij wil met Emmen het gesprek aangaan - tegen de achtergrond van die Nota Ruimte en daarin de rol van het Stedelijk netwerk Nederland - over hoe de verstedelijking van de stad het Daily Urban System in Zuidoost Drenthe versterkt.

Woningbouw en Mobiliteit

Het Plan van Aanpak voor het MIRT-onderzoek gebiedsgerichte ontsluiting Westflank Groningen is vastgesteld. Dat leidt eind 2024 wellicht tot een startbeslissing voor een MIRT-verkenning.

Het Rijk heeft in 2023 een bedrag van € 475 miljoen beschikbaar voor een deel van het publieke tekort op de gebiedsontwikkeling van de 17 grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties. In ons landsdeel betreft dat alleen locaties in de gemeente Groningen. In het BOL is afgesproken dat de gemeente Groningen hiervan geen gebruik maakt. Leeuwarden, onderdeel van het NOVEX-gebied Lelylijn, kent vergelijkbare problematiek en verzoekt wél om Rijks-ondersteuning op dit vlak, aansluitend bij principeafspraken hierover in de woondeal Leeuwarden. We hebben voorgesteld om hierover verdere afspraken te maken in het BO-MIRT.

Het kabinet heeft bijna € 8 miljard beschikbaar om de woningbouw te versnellen via maatregelen op het gebied van mobiliteit en het gebiedsbudget. In het BOL hebben wij vraagtekens gezet bij de omslachtige wijze (wetsvoorstel + consultatie+ inwerkingtreding + aanvragen + beschikken) waarop het Rijk de al veel eerder toegezegde gelden bij de ontvangende gemeenten terecht wil doen komen.

MIRT

De minister van I&W gaf aan dat binnen het Mobiliteitsfonds budget verschuift van aanleg naar de instandhouding van infrastructuur. Redenen zijn o.a. gebrek aan stikstofruimte, menskracht en excessief gestegen kosten van 'werken'. Geplande aanlegprojecten gaan tijdelijk 'on hold' en worden na een aantal jaren herstart. Tussentijds vrijvallend budget wordt gebruikt om achterstanden in onderhoud weg te werken. In Noord-Nederland betreft het de aanpak van de Vaarweg IJsselmeer-Meppel (VIJM) op de grens met Overijssel. Wat ons betreft opmerkelijk omdat dit geen nieuwe aanleg is maar juist onderhoud van bestaande infrastructuur. Er is afgesproken om te onderzoeken in hoeverre de aanpak VIJM deels kan doorgaan als vrijkomend baggermateriaal wordt hergebruikt bij de dijkverzwaring IJsselmeer.

In het BOL is herbevestigd dat niet wordt getornd aan de gereserveerde € 3 miljard voor de aanleg Lelylijn. Ook is de afspraak herbevestigd om gesprekken te starten om de bruggen Spannenburg, Kootstertille en Schuilenburg over te dragen naar de provincie Fryslân, met het oog op vervanging door aquaducten. Wij hebben aandacht gevraagd voor het vergroten van de zeesluis Farmsum, onderdeel van de op te waardenen hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl. De minister antwoordt dat hij

eerst het lopende onderzoek wil afwachten. Het Rijk praat met Drenthe over het leveren van een projectleider voor het project A28 knooppunt Hoogeveen en Lankhorst.

Mobiliteit heeft - naast de heroriëntatie - te maken met integrale vraagstukken, waaronder OV/spoor, de mobiliteitstransitie, de bezuinigingstaakstelling van €2 miljard en de relatie met woningbouw. Afgesproken is dat de Regio's in het vervolg nadrukkelijk worden betrokken bij de keuzes die worden gemaakt, en dat daarin bovendien meer flexibiliteit mogelijk is. Ook zal Rijkswaterstaat de Regio's meenemen bij het opstellen van de onderhoudsplanning. De procesverantwoordelijkheid hiervoor ligt bij het Rijk.

De Staatsecretaris toonde zich opnieuw enthousiast over de Lelylijn en de Nedersaksenlijn. Eventueel afzien van de 75%-regel voor financiering bij de start van de MIRT-verkenning, is volgens haar onwaarschijnlijk, maar uiteindelijk aan de Kamer als die het beschouwt als een uitzonderlijk project van nationaal belang.

De motie Slootweg-Kuiken² over het behouden van het regionale OV is besproken. De regio bracht naar voren dat er niet sprake is van *dreigende* verschraling van het regionale OV, maar dat dit al een harde realiteit is. In het BOL gaf de Staatsecretaris aan geen budgetruimte te hebben en dat regio's vooral zelf moeten bijdragen en zoeken naar slimme oplossingen om de negatieve gevolgen voor de reiziger minimaal te houden.

In het BOL hebben we onze ernstige zorg uitgesproken over het open toegang initiatief van Arriva. Het bedrijf wil per 2025 zonder concessie de stoptreindiensten verzorgen op de trajecten Zwolle - Leeuwarden / Groningen. Reizigers worden daarmee volledig overgelaten aan het mechanisme van de markt, dus zonder de mogelijkheid voor de overheid om in te grijpen en/of bij te sturen. Wij vinden dit onverantwoord en zien daarom graag dat deze stoptreindiensten worden opgenomen in de nieuwe hoofdrailnetconcessie van het Rijk. Reizigers moeten kunnen rekenen op een gegarandeerd, betaalbaar en kwalitatief hoogwaardig treinproduct.

We hebben aandacht gevraagd voor het gezamenlijk zoeken naar een oplossing van de financiering van de multimodale busbaanbrug in de gemeente Groningen. De urgentie hiervoor is nog eens toegenomen door de extra vertraging van de geblokeerde Gerrit Krolbrug. De minister wijst echter op de lage prioriteit voor deze brug en gebrek aan geld bij RWS. Voor de realisatie van het HRMK-Spooraqueduct gaan wij ervan uit dat er bij het BO MIRT van november 2023 een startbeslissing kan worden genomen.

Ons landsdeel heeft opnieuw gewezen op de noodzaak om de spoor flessenhals Zwolle-Meppel aan te pakken. Dit gaat vier provincies aan in de kwetsbaarheid van hun bereikbaarheid. De regio vraagt het Rijk om samen te kijken naar de financiering van de benodigde € 40 mln. Al eerder heeft de Tweede Kamer bij motie aan de Staatsecretaris verzocht op zoek te gaan naar financiering

² Motie van de leden Slootweg en Kuiken over concrete maatregelen om de bereikbaarheid van de regio te behouden en te verbeteren, 8 juni 2023, kenmerk: 2023D25090

hiervoor. De regio is bereid zich hiervoor maximaal uit te rekken om dit mogelijk te maken. De
Staatsecretaris kan hierop evenwel geen toezegging doen.

Afsluiting

Wij kijken terug op een open overleg, waarin van beide kanten is gesproken over de opgaven en de (on-)mogelijkheden en processen om ze aan te pakken. Op een aantal onderwerpen hebben wij met het Rijk afspraken gemaakt. Tegelijkertijd constateren wij dat de samenwerking op meerdere mobiliteitsdossiers stopt (algemene OV-verschraling, flessenhals Zwolle-Meppel, busbaanbrug Groningen, ...). Onze uitgestoken hand om hierin samen met het Rijk naar oplossingen te zoeken is niet opgepakt en dat is teleurstellend. Wij willen graag vervolgafspraken maken in het BO-MIRT Noord Nederland in november 2023.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

mede namens gedeputeerde Nelleke Vedelaar, voorzitter van de Bestuurscommissie MIRT,

René Paas
Voorzitter Samenwerkingsverband Noord-Nederland

